

Hållbar utveckling Medicinska fakulteten

Verksamhetsberättelse 2021

Lunds universitet

Medicinska fakultetens kansli

Inledning

Att skriva den första verksamhetsberättelsen om en hållbar utveckling på Medicinska fakulteten under ett år som dominerats av Covid-19-pandemin, är vid första anblick en svår uppgift. Men genom gemensamma ansträngningar och engagemang av alla som är involverade i att göra vår fakultet mer hållbar, är det en stor ära att göra en tillbakablick och skriva inledningen till detta dokument. Även om vi har långt kvar till att uppnå de slutliga målen, så har vi tagit de första stegen.

Inte mycket blev lättare under 2021 efter pandemiåret 2020. Medicinska fakulteten var fortfarande inte helt återställd från Coronavågorna och hade inte fullt ut återgått till normala rutiner. Utgångsvillkoren för de fem arbetsgrupperna för hållbar utveckling på fakulteten var alltså inte särskilt gynnsamma. Trots dessa omständigheter kunde alla fem arbetsgrupper träffas regelbundet antingen digitalt eller IRL. Samtidigt som Coronakrisen har tydligt visat våra begränsningar, har den också öppnat våra sinnen för att förstå vilka förändringar som behövdes. Med hjälp av denna "*Wind of Change*" började de fem hållbarhetsgrupperna arbeta med sina uppgifter.

Som framgår av Medicinska fakultetens strategiska plan ska "vi skapa hållbara förutsättningar för en ledande hälso- och sjukvård. Vi är en medicinsk fakultet som ska förbättra världen. Vi finns för människors liv och hälsa".

I Medicinska fakultetens handlingsplan för hållbar utveckling återfinns samma fem prioriterade områden som i Medicinska fakultetens strategiska plan:

- *Utbildning och forskning ska vara sammanflätade och konkurrenskraftiga*
- *Aktiv samverkan för att lösa samhällsutmaningar ska stimuleras*
- *Internationella och nationella relationer och perspektiv ska stärkas*
- *Medarbetarskapets, ledarskapets och chefskapets innebörd ska tydliggöras*
- *Fakultetens verksamhet ska stödjas av ändamålsenliga resurser och verktyg*

För vart och ett av dessa prioriterade områden startades en hållbarhetsgrupp för ungefär ett år sedan. Efter en kartläggnings- och prioriteringsprocess fick varje arbetsgrupp inledningsvis fokusera på några utvalda mål i Medicinska fakultetens handlingsplan för hållbar utveckling och Agenda 2030:s 17 mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Denna rapport är en kort sammanfattning av våra resultat under det gångna året och planer för aktiviteter det kommande året.

Med detta sagt vill jag tacka alla som har varit involverade i detta arbete för deras exceptionellt stora bidrag till att göra vår fakultet mer hållbar. Jag hoppas att denna verksamhetsberättelse kommer att vara inspirerande och motiverande för alla på Medicinska fakulteten att ytterligare stödja vårt arbete.

Med vänliga hälsningar,

Heiko Herwald

Arbetsgrupperna

Sammanvävd och konkurrenskraftig utbildning och forskning för hållbarhet

Arbetsgruppen består av docent Fredrik Bengtsson, professor Karin Broberg (sammankallande), docent Anna Hagström, docent Malin Inghammar (fram tills dec 2021), docent Anna Jöud (fram tills sept 2021), docent Magnus Sandberg, docent Martin Stafström (från och med dec 2021).

Aktiv samverkan för att lösa hållbarhetsrelaterade samhällsutmaningar

Arbetsgruppen för aktiv samverkan består av Kajsa M Paulsson (sammankallande, docent, infrastrukturkoordinator och projektledare HALOS), Claudia Schmitt (Managing Director and Scientific Coordinator, Center för a sustainable university at Universität Hamburg), Janina Sprenger (strukturbiolog, DESY), Sonja Aits (biträdande universitetslektor och koordinator för AI Lund), André Nitzschmann (grundare, Digital Health Cluster) och Kate Plaskonis (rådgivare, Greater Copenhagen, Nordisk samverkan och arbetsmarknadsfrågor), personer som knyts samman av ett starkt engagemang för både hållbarhetsarbete och för samverkan.

Arbetsgruppen har under året kommit fram till ett fokus på hållbarhet främst rörande aktiv samverkan kring framför allt data-hantering, energiåtgång och hantering av restprodukter vid forskningsinfrastruktursdrift, samt AI och visualisering som medel att öka samverkan och tillgänglighet till information, utbildning, analys och innovation.

Hållbara internationella och nationella relationer och perspektiv

Arbetsgrupp 3 fokuserar på hållbarhet i nationella och internationella relationer och gruppen består av Fredrik Bengtsson (sammankallande, lektor), Susanne Brokop (lektor), Elisabeth Axell (avdelningschef, Internationella avdelningen) och David Gisselsson Nord (professor, vicedekan med ansvar för internationalisering).

Hållbart medarbetarskap, ledarskap och chefskap

Arbetsgruppen fokuserar på Medicinska fakultetens vision som innefattar att "medarbetarskapets, ledarskapets och chefskapets innebörd ska tydliggöras". Arbetsgruppens sammansättning är baserad på att ha representanter som tillhör kategorierna medarbetare, ledare respektive chefer från fakultetens olika institutioner i syfte att upprätthålla ett brett perspektiv och

ta tillvara erfarenheterna som berör vårt fokusområde. I arbetsgruppen ingår företrädare för medarbetare (postdoc, forskare samt administrativ personal), och lärare (universitetslektorer och professorer) som representerar både vår kliniska och experimentella verksamhet. Det är en grupp som gemensamt besitter en bred kompetens och erfarenhet av verksamheter såsom HR, lärarförslagsnämnden, nämnden för jämställdhets och likabehandlingsfrågor, institutionsstyrelse, fakultetsstyrelse och styrelsen för Future Faculty.

Ändamålsenliga resurser och verktyg för hållbarhet

Gruppen består av forskare inom miljömedicin (Anna Oudin, sammankallande, och Erika Norén), och AI (Sonja Aits), en processledare vid Med-Service (Linus Jeppsson), representant för förvaltning och näringsliv (Pia Kinhult, ESS) samt av en representant för frivilligorganisationer (Ebba Malmqvist, AirClim).

Gruppen har identifierat potential för att arbeta mot en mer transporteffektivt fakultet, potential att minska energiförbrukning genom att se över energibehovet, samt potential att arbeta mot en mer hållbar konsumtion inklusive transportlogistik.

Prioriterade mål

Arbetsgrupp 1 (utbildning och forskning) har framförallt arbetat med följande mål i Medicinska fakultetens handlingsplan för hållbar utveckling:

Mål 1. Säkerställa att vår utbildning och forskning är etiskt förankrad och bygger på nyfikenhet, kritiskt tänkande, eftertanke och mod att ifrågasätta.

Mål 2. Verka för att ge utbildningar med hög kvalitet och mätbar progression som möter samhällets nuvarande och framtida behov. Detta ska ske i samverkan med studenter, hälso- och sjukvård, övrig offentlig sektor, näringsliv och andra lärosäten.

Mål 3 Verka för att vår utbildning och forskning ska vara konkurrenskraftig och bedrivs på erkänt hög, internationell nivå.

Mål 4 Bedriva utbildning och forskning i öppna och inkluderande miljöer där frågeställningar inom grundvetenskap, klinisk vetenskap och hälsovetenskap ges utrymme och där möjligheter till translation och nyttiggörande stimuleras.

Målen i Medicinska fakultetens handlingsplan för hållbar utveckling som arbetsgrupp 2 (aktiv samverkan) arbetat med under året är:

- Proaktivt nyttja universitetets bredd för att med evidens möta nya behov i framtidens personcentrerade hälso- och sjukvård.
- Öka kvaliteten i vetenskapskommunikationen med det omgivande samhället och verka för spridning av väl underbyggd och nyanserad information för att främja människors liv och hälsa.
- Öka kompetensen och kapaciteten inom analys och hantering av stora datamängder, samt artificiell intelligens, för att generera kliniskt relevanta hypoteser och möjliggöra större precision i forskning, diagnostik och behandling.
- Utveckla transparenta och tydliga former för innovation och samverkan med näringslivet samt med andra aktörer inom offentlig sektor, kultur och samhället i stort.

Arbetsgrupp 3 (internationella och nationella relationer och perspektiv) försöker arbeta med en bred holistisk syn på hållbarhetsmålen men fokus har legat på hållbarhetsmål 3,4,5,8,10,16 och 17 i Medicinska fakultetens handlingsplan för hållbar utveckling.

- Integrera lokala och globala hälsoaspekter i utbildning och forskning.
- Skapa goda möjligheter för internationalisering för studenter och medarbetare.
- Öka fakultetens internationella attraktionskraft och professionalisera omhändertagandet av internationella studenter och medarbetare.
- Utveckla och skapa tydligare mål för partnerskap med andra nationella och internationella lärosäten och tongivande parter i offentlig och privat sektor.
- Synliggöra, värdesätta och stimulera medarbetare och studenters engagemang i nationella och internationella organisationer, konsortier och nätverk.
- Förbättra social hållbarhet genom att öka möjligheter för utbyte med studenter och medarbetare från låginkomstländer.

Från Medicinska fakultetens handlingsplan för hållbar utveckling har arbetsgrupp 4 (medarbetarskap, ledarskap och chefskap) valt att prioritera följande mål:

- 1) Utveckla och tydliggöra bedömning av personalbehov, optimera rekryteringsprocesser samt introduktion och långsiktigt mottagande av nya medarbetare.

Detta är relaterat till de globala hållbarhetsmålen jämställdhet (5.1, 5.2 och 5.5), jämlikhet (hållbarhetsmål 10.2 och 10.3), en trygg och säker arbetsmiljö med respekt för arbetstagares rättigheter (hållbarhetsmål 8.8) och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla inom deras kompetensområde (hållbarhetsmål 8.5).

- 2) Tydliggöra karriärvägar genom att klargöra förutsättningarna för en akademisk karriär, samt erbjuda kompetensutveckling och stöd även för karriärval utanför akademien.

- 3) Att tydligt visa att ett etiskt förhållningssätt utgör grunden för vår arbetsmiljö är en självklar del i forskning och utbildning samt i förlängningen studenternas framtida yrkesliv.

Detta är relaterat till de globala hållbarhetsmålen förebygga diskriminering i utbildning (hållbarhetsmål 4.5), skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer (hållbarhetsmål 4.A), eftersträva 100% jämställdhet och jämlikhet (hållbarhetsmål 5.1, 5.2, 5.5, 5.A, 10.2 och 10.3), transparens (hållbarhetsmål 8.8), en trygg och säker arbetsmiljö med respekt för arbetstagares rättigheter (hållbarhetsmål 8.8) och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla inom deras kompetensområde (hållbarhetsmål 8.5)

Arbetsgrupp 5 (ändamålsenliga resurser och verktyg) har fokuserat främst på följande mål i Agenda 2030:

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna. Gruppen har bland annat jobbat mot en utredning av hur man kan bygga upp ett system som möjliggör re-use och mer effektiva beställningar. Gruppen har även inlett arbete mot att jobba för att miljömärkningen i LUPIN bör bli default, samt möjlighet för att få in begagnade varor i LUPIN.

Aktiviteter och resultat

Arbetsgrupp 1 kontaktade programansvariga på GUN (Grundutbildningsnämnden) och FUN (Forskarutbildningsnämnden) under våren 2021 med enkät om hur de arbetar med hållbarhet. Enkäten visade att flera grundutbildningsprogram redan arbetar aktivt med hållbarhetsmål i kurser och kursplaner men att vissa utbildningar efterfrågar stöd för lärarna kring hållbarhet. Arbetsgruppen kommer att undersöka vilka motsvarande kurser som tas fram inom LU för detta. Gruppens arbete har presenterats för FUN på ett ordinarie möte vilket ledde till diskussion om och förslag på hur hållbarhetsaspekter kan lyftas inom forskarutbildningen.

Gruppen har gjort omvärldsbevakning – hur arbetar andra universitet i Sverige och internationellt med hållbarhet? Vissa universitet har kommit långt med kurser, hemsidor, konferenser, utlysningar av speciella medel, etc. Det är tydligt att Medicinska fakulteten behöver en lättillgänglig och levande hemsida som kan fungera som plattform för kommunikation och synliggörande av hållbarhet.

Arbetsgruppen har initierat en seminarier serie (start nov 2021) på Medicinska fakulteten med ffa externa talare som kan entusiasmera intresset för hållbarhetsfrågor. Seminarier serien beräknas gå under våren 2022 i denna form.

Gruppen vill undersöka möjligheten att ordna en obligatorisk och återkommande gemensam hållbarhetsdag med translationella aspekter för de olika utbildningsprogrammen på Medfak.

Arbetsgrupp 2 har under året sökt medel för samverkan kring de identifierade fokusområdena från EU och Svenska institutet. Genom att ett anslag beviljades från Interreg Baltic Sea Area förmedlat av Baltic Science Network har gruppen med partners från både privata sektorn och akademien kunnat göra en pilotstudie inom visualisering på temat "The Virtual Human Body". Arbetet var både en övning med syfte att skapa kunskap om olika samverkansformer samt dess utmaningar och fördelar och ett projekt som syftar till en för både utbildning och forskning användbar 3D-upplevd miljö för analys av data genererade med olika avbildningstekniker. Arbetsgruppen har genom detta arbete tagit fram en prototyp och undersöker möjligheterna för att vidareutveckla den, så småningom möjligen också med en AI komponent för diagnostik och prognostik. Projektet har presenterats vid olika sammankomster inkl. Deep Tech Atelier konferensen som hölls virtuellt 14-16 april 2021.

Arbetsgruppen har också arbetat mer lokalt vid Lunds universitet och var bl.a. med och organiserade workshopen 'Focus on AI' inom SFO serien 'Future oriented methodologies' där två av gruppens deltagare höll i parallella diskussionsgrupper med fokus på samverkan och AI. Här framkom det t.ex. tydligt att just data-hantering, inte minst av känsliga data, och analys är utmaningar i dagens

forskning och att vi här behöver samverka för att möjliggöra överföring av data parallellt med analys från distans av data på plats vid stora forskningsanläggningar.

Arbetsgrupp 3 har träffats fyra gånger under terminen. Initialt leddes gruppen av Lars Hagander men på grund av ändrade arbetsförhållande för Lars tog Fredrik Bengtsson över gruppen inför det andra mötet 2021. Under Haganders ledning började gruppen med att inventera goda exempel på internationella och nationella relationer inom fakulteten exv. U21, EUGLOH, LU WHO och IFMSA. I nästa steg har gruppen inventerat olika typer av indikatorer som finns för att mäta hållbarhet i internationella relationer. Här identifierade vi att Times Higher Education har index både för hållbarhet och internationalisering. Vid ett tillfälle bjöd vi in Pär Svensson från externa relationer vid LU för att berätta om deras arbete med hållbarhetsfrågor. Vi har också jobbat med benchmarking för att undersöka hur andra universitet i världen har jobbat med motsvarande frågor. Här har vi fokus på arbetet vid University of Melbourne , McMaster University, University of Birmingham, Göteborgs universitet och Karolinska institutet. I detta arbete har vi också försökt att definiera vad hållbarhet inom internationella relationer faktiskt innebär. I detta syfte har vi haft en litteraturstudie, en journal club, där vi har diskuterat innehållet i publicerade artiklar i ämnet. Vid ett tillfälle var Susanne Sundell med och presenterade sitt arbete.

Gruppen har också påbörjat arbetet att producera en digital utbildningsfilm rörande FNs hållbarhetsmål och global citizenship för 'Ready Set Go' utbildningen för studenter som skall resa ut i världen. Tanken är att filmen skall följas upp med ett digitalt Quiz om hållbarhet. Filmen kommer också att kunna användas i andra sammanhang inom fakulteten.

En spinoff-effekt av detta arbete är att gruppen, i samarbete med kollegor inom U21, parallellt utvecklar en något längre film med samma men bredare/djupare innehåll. Denna film ska kunna användas som introduktion vid U21 -workshops, -summerschools och andra -projekt, men även inom fakultetens olika program för att introducera studenterna till hållbarhetsmålen och agenda 2030. Tanken är att filmen följs av ett grupparbete kring olika case framtagna av U21's SDG grupp genom vilka studenterna kan sätta målen i ett professionssammanhang och därmed förstå värdet och effekten av arbetet med målen bättre.

Arbetsgrupp 4 har efter genomgång av kartläggningar, analyser och synpunkter från informations- och diskussionsmöten identifierat utmaningar samt fokusområden. De områden som gruppen har valt att arbeta är med vår organisation, ledarskapet, rekrytering, karriär samt det individuella ansvaret. Prioriteringen har varit att börja med området rekrytering. Under året har gruppen bjudit in ett flertal relevanta stakeholders för dialog och diskussion kring rekrytering och framtida förbättrings möjligheter. Därutöver har vi fört en dialog och träffat representanter från lärarförslagsnämnden,

vicedekan med ansvar för rekrytering, enheten för rekrytering, lön och HR-stöd, Future Faculty, HR for Excellence in Research-projektet samt vice-rector för hållbar utveckling på LU. En workshop med inbjudna internationella talare från bland annat École Polytechnique Fédérale de Lausanne och Aalto University som har arbetat länge med att optimera rekryteringsprocesser är planerad i slutet av december. Denna workshop samordnas med berörda stakeholders och vår förhoppning är att denna ska vara en inspiration och lärdom om hur vi på bästa sätt kan optimera våra rekryteringsprocesser vid Medicinska fakulteten.

Arbetsgrupp 5 har haft regelbundna möten under året. Arbetet på flera områden har påbörjats, och de första resultaten förväntas under 2022-2023.

Planering

Arbetsgrupp 1 fortsätter planera seminarieserien för våren 2022 och för hur pågående forskning på LU ska lyftas på seminarier under hösten 2022.

Gruppen planerar att kontakta GUN för att diskutera möjligheten med gemensam hållbarhetsdag.

Arbetsgrupp 2 planerar att under 2022 arrangera både workshops och webinarier för att bl.a. lyfta hållbarhetsaspekterna kring både generering och hantering av stora och komplexa data-set, samt för att inspirera och utbyta erfarenheter, lyfta och diskutera exempel på väl fungerande modeller för hållbart arbete inom området. Under 2022 kommer gruppen också att arrangera uppföljande möten kring "The Virtual Human Body (VHB)" för att både presentera prototypen och planera för kommande steg, inkl. hur ett verktyg som VHB kan användas för att främja samverkan, minska resor, öka förståelsen och höja kunskapsnivån också bland de som inte själva är på plats vid en organisation med avancerad utrusning för utbildning. Arbetsgruppen planerar också att skriva en eller flera artiklar inom området, inkl. om erfarenheter och lärdomar som skapats under pandemin och är av vikt för hållbarhetsarbetet rörande data-hantering, energiåtgång och hantering av restprodukter vid forskningsinfrastruktursdrift, samt AI och visualisering som medel att öka samverkan och tillgänglighet till information, utbildning, analys och innovation.

Under vt22 kommer arbetsgrupp 3 att fortsätta arbetet med de punkter som beskrivits tidigare. IFMSA har bjudits in för att få ett studentperspektiv på hållbarhetsfrågan inom internationella relationer.

Arbetsgrupp 4 planerar att utarbeta möjliga lösningar och vägar framåt främst inom det första prioriteringsområdet, rekryteringsprocesser, genom att inkludera relevanta stakeholders i processen. Gruppen planerar att utforma både kort- och långsiktiga mål som även är tillämpbara och mätbara mål för de övriga prioriteringsområdena.

Arbetsgrupp 5 diskuterar nu eventuella certifieringar av laboratoriemiljöer, t.ex. "Green labs" samt arbetar vidare med påbörjat arbete kring re-use och effektiva beställningar samt minskat svinn.

De övergripande önskade resultaten är att genom att nå en transporteffektiv fakultet med en mer hållbar och effektiv konsumtion samt att minska vårt carbon footprint utan att verksamheten påverkas negativt. Övertygelsen är att verksamheten snarast kommer påverkas positivt, då hållbarhet ofta är ekonomiskt fördelaktigt. Fyra möten planeras under 2022.